

**Die dekonstruksie van tradisionele probleem-realiteite in
'n plattelandse gemeenskap. 'n Narratief-pastorale
perspektief.**

Deur

Jakobus Johannes de Jager

Voorgelê ter vervulling van 'n deel van die vereistes vir die graad

Philosophiae Doctor

in die Fakulteit Teologie

Departement Praktiese Teologie

van die

Universiteit van Pretoria

Promotor: Prof. Dr. J C Müller

Pretoria: 2001

DANKBETUIGING

Om hierdie studie te kon begin en voltooi was nie vanselfsprekend nie. Ek glo dat God dit vir my moontlik gemaak het. Ek dank Hom daarvoor. My gebed en wens was dat Hy my hierin sou help en lei tot sy eer. Mag Hy ook verheerlik word deur dit wat hierdie navorsingsverslag aan u as leser doen. Ek bid daarvoor.

My lewensmaat, Christelle, het baie opgeoffer om my die geleentheid tot hierdie navorsing te bied. Sy was ook sorgsaam en ondersteunend betrokke te midde van 'n eie vol program. Christelle, baie dankie vir wie jy is, ook vir my. Jy is 'n gawe van God aan my. Ons seuns, HW en Louis, moes ook geduld beoefen as gevolg van my studie. Baie dankie vir julle.

My ouers het gereeld verneem hoe dit gaan met die studie. Baie dankie vir julle belangstelling, ondersteuning en liefde oor baie jare.

Aan my promotor, prof. Julian Müller, is ek baie dank verskuldig. Hy het my bedien met rigting en waardevolle aanbevelings in my studie, en agteroorgebuig om my as 'langafstandstudent' te akkommodeer. Julian, dankie vir jou vriendskap, geduld en postmoderne gawe om bekwame studieleier te wees, sonder om rigied voorskriftelik te wees.

'n Spesiale woord van dank aan die administratiewe personeel van die Fakulteit Teologie, sowel as aan die biblioteekpersoneel by die Akademiese Inligtingsdiens (Universiteit van Pretoria) en die Universiteit van Stellenbosch. Besondere dank aan Thea Heckroodt, vir haar hulpvaardigheid. Dankie Thea.

Ek kon deel in baie lief en leed van my ko-navorsers. Dankie dat ek ook in julle lewens betrokke kon raak, waarsonder hierdie navorsing ander paaie sou moes loop.

Ek is baie dankbaar teenoor die kerkraad en gemeente waarbinne en van waaruit ek werk as pastor. Dankie vir julle belangstelling, en in besonder: dankie vir studieverlof wat oor 'n paar jaar aan my toegestaan is. Dankie vir begrip dat ek selfs meer tyd nodig gehad het as net formele studieverlof. Ek sal u steeds bedien met dit waartoe hierdie studie my verryk het.

Die taalkundige versorging van die proefskrif is behartig deur 'n bekwame vriend, Jan Swart. Baie dankie vir jou waardevolle oog waar ek misgekyk het, maar ook vir jou waardevolle taalkundige aanbevelings. Dankie vir jou vriendelike gesindheid en vriendskap oor baie jare.

Kobus de Jager

November 2001

Opedra aan Christelle

OPSOMMING

Die dekonstruksie van tradisionele probleem-realiteite in 'n plattelandse gemeenskap. 'n Narratief-pastorale perspektief.

Kandidaat: Jakobus Johannes de Jager

Promotor: Prof. Dr. J C Müller

Fakulteit: Teologie

Graad: PhD

In hierdie proefskrif word narratiewe navorsing gedoen, vanuit 'n postmoderne benadering – onder meer 'n postmoderne epistemologie. 'n Belangrike uitgangspunt is dat geen navorsers 'n buiteposisie het vanwaar objektiewe waarnemings gedoen kan word nie.

Die navorsing is gerig op terapeutiese prosesse en die verhale wat daarbinne vertel word. Daar word veral gefokus op die konstruering en dekonstruksie van probleme in die aksievelde: outoriteit; tipering; tradisionele instellings.

Deur die studie wil ek as pastor-navorsers veral – hoewel nie uitsluitlik nie – diensbaar wees aan die pastorale teologie. My styl van pastorale betrokkenheid is dekonstruktief: suggestief; onseker; oop; kompliserend; speels; nie-essensieel. Daar word wel georiënteer aan bepaalde tradisies van narratiewe terapie en van die Christen-geloofsgemeenskap.

In hoofstuk 1 word die studie begrens in terme van die vermeldde aksievelde en die plattelandse konteks waarbinne die pastor-navorsers en ko-navorsers woon en werk. Die doel en relevansie van die studie word uitgespel. Daar word gekies vir 'n navorsingsmetodologie waarin metodes, modelle, agendas en prosedures in diens van bepaalde benadering-oriënterings gebruik moet word.

In Hoofstuk 2 gee ek eerstens aandag aan verskille en raakpunte tussen modernisme en postmodernisme. Vervolgens word die filosofiese konstruk *dekonstruksie* verduidelik. Die postmoderne aard daarvan word aangetoon, en bepaalde misverstande word uitgeklaar: dekonstruksie is nie 'n bepaalde metode nie, dis a-teties, en is nie krities-opponerend van aard nie. Dekonstruksie behels die vermeerdering van moontlikhede, maar staan nie-beslissend daartussen. Die studie verduidelik ook dekonstruksie met betrekking tot konsepte soos *hermeneutiek*, *sisteem* en *eties*.

In hoofstuk 3 word ondersoek gedoen na sosiale konstruerings wat – as vermeende vasstaande waarheid – dekonstruksie in spel bring. Die proses van *reification* – die verheffing van menslike, kontekstuele skeppings tot bo- of buitemenslike gegewens – word verduidelik. In hierdie verband word konsepte soos stereotipering, legitimering, tradisionalisme, en kennis/mag, verduidelik. Daar word ook aangetoon hoedat *reification* versterk word deur die modernistiese paradigma van die Westerse filosofie.

In hoofstuk 4 word 'n storie van familierapie gekonstrueer. Dit verduidelik 'n bepaalde weg waarlangs daar tot postmoderne narratiewe terapie gekom is. Vervolgens word *storie* en *narratiewe terapie* verduidelik, vanuit 'n postmoderne perspektief. Terapeutiese moontlikhede van dekonstruksie word aangetoon. Daar word veral aandag gegee aan *Re-authoring therapy*.

In Hoofstuk 5 word postmoderne, Christelike, narratiewe, dekonstruktiewe teologie gekonstrueer. Kontoeere/raamwerke vir 'n postmoderne teologie word getrek. Die waarde van dekonstruktiewe teologie word aangetoon. Besorgdheid oor radikale relativisme word aangespreek deur 'n ondersoek na hermeneutiese teologie. Ten slotte word teologiese konstruerings wat gemaak is, tuis gebring binne 'n prakties-pastorale narratiewe teologie.

In hoofstuk 6 word vier terapeutiese prosesse beskryf. Daar word inleidend verduidelik hoedat dit inpas in die geheel van die navorsing. Daar word reeds

in hierdie hoofstuk gereflekteer op die prosesse. Sommige reflekterings vind plaas as deel van die prosesse, ander is reflekterings wat deur my gemaak is tydens die beskrywing van die prosesse.

In hoofstuk 7 word eind-reflekterings wat gedoen is deur die pastor-navorsers en ko-navorsers, beskryf. Spesifieke voorstelle word gemaak. Lesers van die proefskrif word genooi tot verdere reflektering en navorsing.

ABSTRACT

**The deconstruction of traditional problem realities in a rural community.
A narrative-pastoral perspective.**

Candidate: Jakobus Johannes de Jager

Promoter: Prof dr J C Müller

Faculty: Theology

Degree: PhD

In this dissertation narrative research is done from a postmodern approach – inter alia a postmodern epistemology. An important premise is that no researcher has an outside position from where objective observations can be made.

The research is directed at therapeutic processes and the stories which are told in them. Special focus is placed on the construction/construing and deconstruction of problems in the fields of action: authority; typification; institutionalization.

Through this study I, as pastor-researcher, would particularly like to – although not exclusively – be of service to the pastoral theology. My style of pastoral involvement is deconstructive: suggestive, uncertain, open, complicating, playful, non-essential. Orientation to certain traditions of narrative therapy and of the Christian faith community is present.

In chapter 1 the study is confined in terms of the above mentioned fields of action and the rural context within which the pastor-researcher and co-researchers live and work. The object and relevance of the study is explained. A research methodology is chosen in which methods, models, agendas and procedures appropriate to certain approach orientations have to be used.

In chapter 2 I first attend to differences and points of tangency between modernism and postmodernism. The philosophical construct 'deconstruction' is then explained. The postmodernist complexion of it is indicated and certain misconceptions are clarified: deconstruction is not a particular method, it is a-theoretical and is not a critique. It does not oppose any possibility. Deconstruction entails the increase of possibilities, but stands non-decisively among the possibilities. The study also explains deconstruction with regard to concepts like hermeneutics, system and ethics.

In chapter 3 social constructs are examined which – as alleged fixed truth – will bring deconstruction into play. The process of reification is explained. In this connection concepts like stereotyping, legitimising, traditionalism and knowledge/power are explained. It is also pointed out how reification is strengthened by the modernist paradigm of Western philosophy.

In chapter 4 a history of family therapy is constructed. It explains a certain way by which postmodern narrative therapy was reached. Subsequently *story* and *narrative therapy* are explained from a postmodern perspective. Therapeutic possibilities of deconstruction are indicated. Special attention is given to *Re-authoring therapy*.

In chapter 5 postmodern, Christian, narrative, deconstructive theology is constructed. Contours/frame works for a postmodern theology are drawn. The value of deconstructive theology is indicated. Concern about radical relativity is addressed by an investigation of hermeneutic theology. Finally theological constructs which have been made, are brought home within a practical-pastoral narrative theology.

In chapter 6 four therapeutic processes are described. An introduction explains how they fit in with the entirety of the research. I begin my reflections on the processes in this chapter. Some reflections take place as part of the

processes, others are reflections made by me during the description of the processes.

In chapter 7 'final' reflections are described which have been made by the pastor-researcher and co-researchers. Specific proposals are made. Readers of the dissertation are invited to further reflections and research.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
DANKBETUIGING	ii
OPSOMMING	iv
ABSTRACT	vii
 HOOFSTUK 1	
INLEIDING	1
1.1 ONDERWERP VAN ONDERSOEK	1
1.2 AANLEIDING TOT DIE KEUSE VAN HIERDIE ONDERWERP	1
1.3 BEGRENsing VAN DIE ONDERSOEK	2
1.4 GEKONSTRUEERDE PROBLEEMREALITEITE	5
1.5 DOEL VAN DIE ONDERSOEK	6
1.5.1 Praktiese wysheid	6
1.5.1.1 Prakties-teologiese wysheid	7
1.5.2 Navorsing – en beskrywing – van handelinge	7
1.5.3 Reflektering	9
1.5.3.1 Prakties-teologiese reflektoring	9
1.6 RELEVANSIE	10
1.6.1 Wetenskaplike relevansie	10
1.6.2 Kerklik-maatskaplike relevansie	11

1.7	NAVORSINGSMETODOLOGIE	13
1.7.1	Diskoers, gesprek	13
1.7.2	Benadering-oriëntasie	13
1.7.2.1	Narratiewe benadering	13
1.7.2.2	Dekonstruktiewe benadering	16
1.7.2.3	Reflekerende benadering	16
1.7.2.4	Sosiaal-konstruksionistiese benadering	17
1.7.3	Metodes	17
1.7.4	Kwalitatiewe beskrywende navorsing	19
1.7.4.1	Nie-essensiële beskrywing	19
1.7.4.2	Ryk beskrywings	21
1.7.4.3	Verantwoordelike beskrywing	21
1.8	OPSOMMING	22
1.9	BLIK OP VERDERE HOOFSTUKKE	24
HOOFSTUK 2		
	POSTMODERNISME EN DEKONSTRUKSIE	25
2.1	POSTMODERNISME	25
2.1.1	Modernisme: metafisiese begronding, redelikheid en subjektiwiteit	25
2.1.1.1	Immanuel Kant	27
2.1.1.1a)	Terrein van die teoretiese rede	27
2.1.1.1b)	Terrein van moraliteit en vryheid	28
2.1.1.1c)	Subjektiewe oordele	29
2.1.1.2	Hegel	29
2.1.2	Modernistiese dualiteit: <i>dieselfde</i> en <i>verskillend</i>	31
2.1.3	Modernisme en postmodernisme: verskille en ooreenkomste	32
2.1.4	Verskillende postmoderne posisionerings	34
2.1.5	Postmodernisme teenoor modernistiese metafisika	35

2.1.6	Postmoderne lewensgevoel na die tweede wêreldoorlog	36
2.1.7	Postmoderne perspektief op verskillendheid	37
2.1.8	Postmodernisme en etiese verantwoording	37
2.1.8.1	Ruimte vir die ander as die radikaal andere	38
2.1.8.2	Ruimte vir chaos sowel as vir stabiliserende ooreenkomste	38
2.1.8.3	Ruimte vir gemarginaliseerde en gedegradeerde groepe	38
2.1.9	Postmoderne weerstand teen uitsluiting van ander interpretasies ..	39
2.1.10	Postmoderne lewenstyl	39
2.2	DEKONSTRUKSIE	41
2.2.1	Jacques Derrida	41
2.2.1.1	Herkoms	41
2.2.1.2	Van empirisme na linguistiek	42
2.2.1.3	Van logosentrisme na dekonstruksie	43
2.2.2	Tekste van Jaques Derrida	46
2.2.2.1	<i>La voix et le phénomène. Introduction au problème du signe dans la phénoménologie de Husserl</i>	46
2.2.2.2	<i>De la grammatologie</i>	48
2.2.2.2a)	Aansluiting by De Saussure	48
2.2.2.2b)	Dekonstruksie van De Saussure	50
2.2.2.3	<i>L'écriture et la différence</i>	53
2.2.2.4	<i>La dissémination</i>	54
2.2.2.5	<i>Marges de la philosophie</i>	54
2.2.2.5a)	<i>Différance</i>	54
2.2.2.5a1)	'n Speelse nie-woord in diens van dekonstruksie en Derrida se ander tekste	54
2.2.2.5a2)	'n Grafiese a-e spel	55
2.2.2.5a3)	Différer: differ; defer	57
2.2.2.6	<i>Glas</i>	59
2.2.2.7	<i>Eperons. Les styles de Nietzsche</i>	60
2.2.2.8	<i>La vérité en La carte postale</i>	60

2.2.3	'n Waarskuwing en verklaring van onsekerheid	60
2.2.4	Verdere konstruerings rondom enkele temas	61
2.2.4.1	Spore (<i>traces</i>)	61
2.2.4.1a)	Spore as teenoorgesteldes	61
2.2.4.1b)	Spore van verlede, hede en toekoms	62
2.2.4.2	<i>Supplements</i> : byvoegings en veranderings	62
2.2.4.3	Skrywe in die marge	63
2.2.5	Die onmoontlike moontlikheid om te definieer en verduidelik	65
2.2.6	Misverstand insake dekonstruksie en metode	66
2.2.7	Misverstand insake dekonstruksie en kritiek	68
2.2.7.1	Onbeslisbaarheid	68
2.2.7.2	Reaktief sonder om te kies	69
2.2.7.3	Wat word dan opponeer in dekonstruksie?	72
2.2.7.5	Kritiek op Derrida se kritiekloosheid	73
2.2.8	Dekonstruksie en hermeneutiese betrokkenheid	74
2.2.8.1	Gadamer se hermeneutiese posisionering	75
2.2.8.2	Derrida se reaksie op Gadamer	77
2.2.8.3	Gadamer se reaksie op Derrida se reaksie	78
2.2.8.4	Wie het die laaste woord?	78
2.2.8.5	Dekonstruksie vyandig teenoor hermeneutiek?	78
2.2.9	Dekonstruksie en sisteemdenke	80
2.2.10	Posisionering (<i>attitude</i>) van 'n dekonstruerende leser/hoorder	82
2.2.11	Dekonstruksie en etiek	83
2.2.11.1	Die andersheid van die ander en die verhouding met die ander	83
2.2.11.2	Laat die ander toe om anders te wees, sonder onderwerping en marginalisering	83
2.3	OPSOMMING	84
2.3.1	Modernisme	84
2.3.2	Postmodernisme	85
2.3.3	Dekonstruksie	85

2.4	BLIK OP VOLGENDE HOOFSTUK	87
HOOFSTUK 3		
	SOSIALE KONSTRUKSIE EN DEKONSTRUKSIE	88
3.1	SOSIAAL-KONSTRUKSIONISME	88
3.2	SOSIALE KONSTRUKSIE EN <i>REIFICATION</i>	88
3.2.1	Tipering en Stereotipering	90
3.2.1.1	Tipering	90
3.2.1.2	Stereotipering	91
3.2.2	Institusionalisering	92
3.2.2.1	Skriftelike vasstelling	92
3.2.2.2	Ongeskrewe instellings	92
3.2.3	Legitimering	94
3.3	SOSIALE KONSTRUKSIE VAN KENNIS/MAG	94
3.4	SOSIALE KONSTRUKSIE EN OUTORITÊRE WAARHEID	97
3.4.1	Legitimering van outoritêre waarheid deur taal en storie	97
3.4.2	Legitimering van outoritêre waarheid deur religie	99
3.5	SOSIALE KONSTRUKSIE EN MODERNISME SE VERMEENDE SUBJEK-OBJEKVERHOUDINGS	100
3.5.1	Denkende subjek	100
3.5.2	Subjek as mens wat onderwerp word aan tipering en kategorisering	101
3.6	SOSIALE KONSTRUKSIE EN TRADISIONALISME	102
3.6.1	Tradisievorming vind plaas in feudalisme sowel as modernisme	102
3.6.2	Tradisionalisme	103
3.7	DEKONSTRUKSIE	104

3.7.1	Subjek-objekverhoudings en dekonstruksie	104
3.7.2	Tiperings, instellings, tradisies – en dekonstruksie	105
3.8	OPSOMMING	106
3.9	BLIK OP VOLGENDE HOOFSTUK	107
HOOFSTUK 4		
NARRATIEWE BETROKKENHEID		
		109
4.1	'N HISTORIE VAN FAMILIETERAPIE	109
4.1.1	Moderne en postmoderne benaderings	109
4.1.2	Onderskeidings binne 'n modernistiese benadering	110
4.1.2.1	Historiese benadering	110
4.1.2.1a)	Transgeneratief, oorbruggend	111
4.1.2.2	Sisteembenadering	111
4.1.2.2a)	Bowen: differensiasie	112
4.1.2.2b)	Boszormenyi-Nagy: kontekstuele terapie	113
4.1.2.2c)	Kubernetika (eerste-orde)	115
4.1.3	Onderskeidings binne 'n postmoderne benadering	117
4.1.3.1	Konstruktiewisme (tweede-orde kubernetika)	118
4.1.3.1a)	Onder invloed van Bateson en die gevolge van sirkulêre vrae	118
4.1.3.1b)	Taalkonstruktiewisme	121
4.1.3.2	Sosiale konstruksionisme	125
4.1.3.2a)	Nog ruimte vir die sisteemmetafoor?	126
4.1.3.2b)	Storiemetafoor, verhalende benadering	127
4.2	WAT IS 'N VERHAAL?	130
4.2.1	Postmoderne benadering tot die vraag	130
4.2.2	Elemente wat stories maak	130
4.2.2.1	Plek, omgewing, konteks, karakters, tyd, punt	130

4.2.2.2	<i>Plot</i>	131
4.2.2.3	Detail	131
4.2.2.4	<i>Landscape of action</i> en <i>landscape of consciousness</i>	132
4.2.2.5	Storie as waarheid of waarheid in storie	133
4.2.3	Verhale as interpreterende raamwerke	133
4.3	DIE MAG VAN VERHALE	134
4.3.1	Die skep van werklikhede en <i>grand narratives</i>	134
4.3.2	Bepalende en rigtinggewende effek op ons lewens	135
4.4	VERHALE IN DIE TYD	135
4.4.1	Storie as <i>sporie</i> (spoor) in <i>différance</i>	136
4.5	VERHAAL EN IDENTITEIT	137
4.6	VERHAAL EN DEKONSTRUKSIE	138
4.6.1	Verhale is onstabiele interpretasies	138
4.6.2	Elke verhaal is 'n nuwe interpretasie, 'n <i>supplement</i>	139
4.6.3	Op die spoor van die ander, teenoorgestelde, gemarginaliseerde moontlikhede	140
4.7	NARRATIEWE TERAPIE	141
4.7.1	In gesprek met andere, betrokke by gespreksverhale	141
4.7.2	Wie die gespreksgenote is, bepaal die verhale wat vertel word ..	142
4.7.3	Gesamentlike konstruering/skepping van verhale	142
4.7.4	Terapeutbetrokkenheid lei tot herinterpretasies	144
4.7.4.1	Herinterpretasie en <i>unique outcomes</i>	146
4.7.4.2	Herinterpretasie deur detailvermeerdering en wyer kontekste ..	147
4.7.5	Terapeutbetrokkenheid is nie kragdadig nie	147
4.7.6	<i>Re-authoring therapy: Epston en White</i>	148
4.7.6.1	Aansluiting by die sosiale analise van Foucault	149
4.7.6.2	Dekonstruktiewe uitdaging	149
4.7.6.3	Dekonstruktiewe betrokkenheid	150

4.7.6.3a)	Eksternalisering van die probleem: metodologiese proses as moontlikheid binne 'n wyer dekonstruktiewe benadering/ingesteldheid	152
4.7.6.4	Prosesse in <i>Re-authoring therapy</i>	154
4.7.6.4a)	Identifisering van die probleem	154
4.7.6.4b)	Eksternalisering van die probleem	155
4.7.6.4b1)	<i>Relative influence questioning</i>	156
4.7.6.4c)	<i>Unique outcomes</i>	157
4.7.6.4c1)	<i>Historical unique outcomes</i>	157
4.7.6.4c2)	<i>Current unique outcomes</i>	157
4.7.6.4c3)	<i>Future unique outcomes</i>	157
4.7.6.4d)	<i>Unique accounts</i>	158
4.7.6.4d1)	<i>Landscape of action questions</i>	158
4.7.6.4e)	<i>Unique redescrptions</i>	159
4.7.6.4e1)	<i>Landscape of consciousness questions</i>	159
4.7.6.4e2)	<i>Experience of experience questions</i>	160
4.7.6.4f)	<i>Unique possibilities</i>	161
4.7.6.4g)	<i>Unique circulation</i>	161
4.7.6.4h)	Dokumentering	162
4.7.6.4i)	Voorbeelde van prosesse	162
4.7.7	<i>Re-authoring (narrative) therapy</i> : Freedman en Combs	164
4.7.7.1	Betekenis, konteks, perspektief en tyd	165
4.7.7.2	Dekonstruktiewe vraagstelling	166
4.7.7.2a)	Vrae oor die probleme, in terme van storie, werwing, invloed (effek), instandhouding en weerstand	167
4.7.7.2a1)	Gerig op spesifieke aspekte van probleme in stories	167
4.7.7.2b)	Reflektiewe vrae wat alternatiewe moontlikhede belig	168
4.7.7.3	<i>News of difference</i>	169
4.7.7.4	Hulpmiddels in die gesprek	169
4.7.7.5	Posisionering van die terapeut in die gesprek	170
4.7.8	Beperkinge van modelle	171

4.8	OPSOMMING	172
4.9	BLIK OP VOLGENDE HOOFSTUK	175
HOOFSTUK 5		
	TEOLOGIE	176
5.1	POSTMODERNISME: UITDAGING VIR KERK EN TEOLOGIE ...	176
5.1.1	Nuwe kennis/mag-situasie en nuwe interpretasie-situasie	176
5.1.2	Nuwe uitdaging vir die Kerk	177
5.2	OP PAD NA 'N POSTMODERNE TEOLOGIE	178
5.2.1	Aansluiting by Lindbeck se tipologieë	178
5.2.2	Aansluiting by Derrida: religieë en die religieuse	180
5.2.2.1	Religieë	180
5.2.2.2	Religieus	181
5.2.2.3	Religie en etiek	182
5.2.3	Wegbeweeg van die modernistiese 'religion within the limits of reason alone'	183
5.2.3.1	Hegeliaanse modernisme	184
5.2.3.2	Rede maak plek vir mite	185
5.2.3.3	Taal as <i>House of Being</i>	185
5.2.4	Dekonstruksie van metafisika	186
5.3	OP PAD NA 'N CHRISTELIKE TEOLOGIE	187
5.3.1	Teologie wat bou op 'n geloofskeuse en spesifieke <i>messianism</i>	187
5.3.1.1	Geloofskeuse	188
5.3.1.2	Messianisiteit en messiaanse vormgewing	189
5.4	'N POSTMODERNE CHRISTELIK-TEOLOGIESE BENADERING ..	192
5.5	TEOLOGIE AS POSTMODERNE WETENSKAP	193

5.6	DIE POSTMODERNE TYD AS 'N GUNSTIGE GELEENTHEID? ..	194
5.7	KONTOERE/RAAMWERKE VIR TEOLOGIE IN 'N POSTMODERNE TYD	196
5.7.1	Post-individueel	196
5.7.2	Post-rasionalisties	196
5.7.3	Spiritueel	197
5.7.4	Nie-tradisionalisties	198
5.7.4.1	Dogmavorming as tradisievorming	199
5.7.4.2	Tradisionalisme as marginalisering en dominerings	201
5.7.5	Taal, openbaring en subjek-objekverhoudings in die teologie	202
5.7.5.1	Taal is immanent verwysend	202
5.7.5.2	Openbaring van die transendente/goddelike	206
5.7.5.2a)	Openbaring en Jesus Christus	210
5.7.5.2b)	Openbaring en Heilige Skrif (Bybel)	211
5.7.5.3	Radikale andersheid en subjek-objekverhoudings	212
5.7.6	Radikale andersheid en etiese verhoudings	213
5.7.7	Dekonstruktief-	214
5.7.7.1	Die waarde van dekonstruktiewe teologie	214
5.7.7.2	'n Voorbeeld: dekonstruktiewe teologie beoefen deur Jesus ...	217
5.7.7.3	Besorgdheid oor radikale relativisme	218
5.7.8	Hermeneuties	220
5.7.8.1	Hermeneutiek van suspisie	220
5.7.8.2	Verskillende hermeneutiese benaderings	221
5.7.8.3	Die Bybel as interpretasies, en teologie as interpretasies daarvan	224
5.7.8.3a)	Jesus, Pilatus, Johannes, Morris	225
5.7.8.3b)	Die sinoptiese evangelies, Handelingte en Leitch	227
5.7.8.4	Herinterpretasie en nuwe raamwerke	229
5.7.8.5	Institusionalisering en stereotipering	230
5.7.9	Narratief	231

5.8	NARRATIEWE PRAKTIESE PASTORALE TEOLOGIE	233
5.8.1	Praktiese teologie	233
5.8.2	Pastorale teologie	234
5.8.2.1	Verhale van die Christen-geloofsgemeenskap	234
5.8.2.2	Handelinge van pastorale sorg wat verband hou met die verhale van die Christen-geloofsgemeenskap	235
5.8.2.2a)	Pastorale sorg	235
5.8.2.2b)	Verhaalbetrokke pastorale sorg	236
5.8.2.2c)	Luisterende betrokkenheid as pastorale sorg	238
5.8.2.2d)	Sosiale konstruksie	238
5.8.2.2e)	<i>Différance</i>	239
5.8.2.2f)	Dekonstruksie	239
5.8.2.3	Reflektering as pastoraal-teologiese handeling	239
5.8.2.3a)	Kennisname	239
5.8.2.3b)	Reflektering	240
5.9	OPSOMMING	243
5.10	BLIK OP VOLGENDE HOOFSTUK	245
 HOOFSTUK 6		
	TERAPEUTIESE PROSESSE	247
6.1	INLEIDING	247
6.2	MARLENE EN DESMOND	249
6.2.1	Inleiding	249
6.2.2	Eerste sessie	249
6.2.3	Tweede sessie	261
6.2.4	Derde sessie	267
6.2.5	Vierde sessie	272
6.2.6	Vyfde sessie	275

6.2.7	Sesde sessie	278
6.2.8	Sewende sessie	281
6.2.9	Agste sessie	284
6.2.10	Latere telefoniese gesprek	287
6.3	HESTER EN MARIETJIE	288
6.3.1	Eerste bewuswording	288
6.3.2	Eerste sessie	289
6.3.3	Tweede sessie	295
6.3.4	Derde sessie	299
6.4	JEAN	307
6.4.1	Kennismaking	307
6.4.2	Gespreksessie	308
6.4.3	Latere gesprek	314
6.5	ANSIE EN BEN	315
6.5.1	Agtergrond	316
6.5.2	Eerste sessie	316
6.5.2.1	Uitreksels uit die sessie	317
6.5.3	Volgende paar sessies	319
6.5.3.1	Ansie se gesin-van-oorsprong-verhaal	319
6.5.3.2	Ansie se huweliks- en gesinsverhaal	321
6.5.3.3	Ansie se geen-vertroue-in-mense-verhaal	324
6.5.3.4	Ansie se afsku-in-seks-verhaal	324
6.5.3.5	Ben se grootword-verhaal en verhaal van sy vorige huwelike ..	325
6.5.3.6	Depressie en anti-depressante	326
6.5.4	Depressief van al die verhale?	327
6.5.4.1	Doodgaan	328
6.5.5	Volgende sessie	329
6.5.6	Volgende sessie	331
6.5.7	Volgende sessie	333

6.5.7.1	Hoe sien ek myself oor drie jaar	333
6.5.7.2	Hoe sou ek seks wou ervaar	334
6.5.8	Volgende sessie	337
6.5.9	Latere sessie	339
6.5.10	Latere sessie	343
6.5.11	Latere sessie	350
6.5.12	Latere sessie	353

HOOFSTUK 7

EIND-REFLEKTERINGS	359
7.1 INLEIDING	359
7.2 EIND-REFLEKTERINGS OP TERAPEUTIESE PROSESSE	360
7.2.1 Eind-reflekterings deur die pastor-navorser	360
7.2.1.1 Marlene en Desmond	360
7.2.1.2 Hester en Marietjie	363
7.2.1.3 Jean	365
7.2.1.4 Ansie en Ben	366
7.2.1.5 Dekonstruksie	368
7.2.1.6 Teologie	368
7.2.1.7 Verhalende betrokkenheid	369
7.2.2 Eind-reflekterings deur die ko-navorsers	370
7.2.2.1 Marlene	370
7.2.2.1a) Reflekteringsgesprek	370
7.2.2.2 Hester	372
7.2.2.2a) Gespreksagenda	372
7.2.2.2b) Reflekterings	373
7.2.2.3 Jean	375
7.2.2.3a) Gespreksagenda	375
7.2.2.3b) Reflekterings	376

7.2.2.4	Ansie	379
7.2.2.4a)	Gespreksagenda	380
7.2.2.4b)	Reflekterings	381
7.3	EIND-REFLEKTERINGS OP DIE NAVORSING AS GEHEEL	382
7.3.1	Waarde van die navorsing vir my. Waar is ek nou?	382
7.3.2	Moontlikhede wat die navorsing aan andere bied	386
7.3.2.1	Moontlikhede vir pastors	386
7.3.2.2	Moontlikhede vir ander dissiplines	387
7.3.2.3	Moontlikhede vir studieleiding aan andere	387
7.3.2.4	Moontlikhede vir navorsing deur andere	388
7.3.3	Spesifieke voorstelle	388
HOOFSTUK 8		
BIBLIOGRAFIE		
		390